324, 345
ren 245,
337, 343, 358
ijn 307
lum 115
streven
129 v.
naar 145, 339
271, 275, 331
302, 390
cratie 363
Kerken 353
86, 356
en werk
233, 298
„De 307, 328
170
9 v., 284, 396
kerk 150,
248, 254,
291, 347, 396
gecondi-
59
n" van
50, 397
381
381
oorzaak 59
e der kerk 35
e 9 v., 167

226, 369
niselijken
108, 168, 176
378
310, 315
l. 46 v.v.,
392, 398, 399
ische 47,
318, 364, 387
Approach"
397, 400
nd? 237,
293, 355, 387
ftuurlijke
387, 400, 406
v.v., 300, 318
eo 204 v.v.
384, 387, 406
lijk? 351
eutische 307
ten 372
250, 294,
360, 364, 372
361
jk leven 47

157, 164

68 v.
238
44
232
103
370
134
77, 126

4
233
218

250
277
282
156
156
156
14 156
223, 231,
248, 254, 258
306
113
127

118
350
114

6
6
116
156
116
250

298
350
350
363
382

83

307

238
230
273
26
253
254
273
142
244
49
52, 270
50
249, 254
50

26e JAARGANG No. 1 7 OCTOBER 1950

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

VAN 25 JAREN

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen, Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

God geeft den tijd bij dag en jaar,
ach neen, bij kleene tikskes maar,
en 't laatste tikske komt aleer
men 't peist of weet, eilaas, tezeer!

Aan een uurwerkmaker heeft Guido Gezelle eens een paar versregels opgedragen. De bovenstaande vormen het begin er van.

Die „kleene tikskes", men hoort ze zoo goed als nooit. De klok in uw huiskamer geeft haar zacht geluid, en het „tikske" HOUDT zijn eigen geluidsvolume altoos onveranderd.

Behalve voor u, wanneer, vóórdat de persberichten komen van het „A.N.P.", de „tikskes" van het uurwerk voor de microfoon even door den aether gedragen worden. Het uurwerk, dat vóór de microfoon zijn geluid geeft, bewaart wel voor zich zijn vaste geluidssterkte. Maar hoe het in uw huiskamer klinken zal, dat hangt af van de drift, waarmee gij uw toestel inschakelt naar de door u gewenschte capaciteit van den geluidsregelingsknop. Wát kunnen die „tikskes" soms via uw luidspreker een lawaai maken!

Het uurwerk van den Grooten Uurwerkmaker gaat op dezen dag zijn gang als altoos. Men zal in dit nummer ergens een vers in den tekst vinden, waarin een lyrisch lied spreekt van „den zweepslag van de uren". Die is er; maar Gods zweep drijft zonder gerucht. Het zijn de menschen, die in de uren van de (door den dichter bezongen) „groote-stad", die geestelijk genaamd wordt „Sodom en Egypte", met zweepen slaan die men kan hóóren zwiepen. God gaat verder: men „hoort" Hem slechts, als men Hem HOORT, — in Woord.

Maar op onze redactietafel staat vandaag de luidspreker aan: de „tikskens"-van-het-oogenblik worden luider voor onze eigen ooren. We denken terug aan vroeger jaren. En we zien vooruit, d.w.z. wij leggen een open bijbel naast den luidspreker, en gaan lezen.

Onze lezers willen wij iets ervan doen weten, wat in dit moment onzen geest bezig houdt. Iets. Het meeste laat zich niet zeggen, tenzij een uitvoerigheid bereikt zou worden, die ons niet toegestaan zou wezen. Tot onzen spijt moesten enkele door ons aangezochte schrijvers verstek laten gaan, wegens tijdsgebrek. De datum voor inzending der copie lag te dicht bij hun vacantie-zonder-luidspreker.

Maar ook zoo is dit nummer toch wel een verkenning van onzen geest. De uitgevers namen tot zulk een gedenknummer het initiatief; de redactie, die veiligheidshalve verklaart, dat ze nog niet alles heeft gezien, wat zij willen brengen, wil gaarne bij deze gelegenheid hen danken, niet alleen voor dit initiatief, maar ook voor de bizonder prettige relatie, die — en we denken met name aan de oorlogsdagen, waarvoor het woord „prettig" veel te slap is — er altijd heeft bestaan tusschen uitgevers en redactie.

K. S.

De reformatie van „De Reformatie"

(1920 = 1950)

We mogen tegen den dag der verschijning van dit nummer terugzien op een dertig-jarig bestaan en een gedurende vijf en twintig jaren verschijnen van ons blad. De vijf jaren, die de Hitler-tyrannen ons hebben afgenomen voor wat het drukken betreft, hebben ons inzake het voortbestaan van het orgaan niet doen wanhopen. Dat we een blad liefhebben, om welks wil we een Huis van Bewaring van binnen hebben leeren kennen, zal men verstaan; we hebben daar in de stilte de duitsche vliegtuigen hooren razen in de richting Londen, en hebben vertrouwd, dat het verkeer in omgekeerde richting nog niet zou afgesneden zijn; al wisten we niet, of soms een ander de redactie zou moeten voeren tegen den tijd, dat de uitvalspoort van Londen naar Berlijn opengebroken, en de duitsche revolutiemacht doorbroken zou zijn. Intusschen heeft het den Koning der Eeuwen behaagd, niet alleen ons blad, maar ook uitgevers en redactie in het leven te laten; en in het sterven van eenige waarachtige en beproefde medewerkers heeft Hij zijn Naam verheerlijkt. En toen we de eerste maal na de bevrijding van den vaderlandschen bodem weer in allerijl de pen kónden opnemen, toen heeft ons eerste artikel, dat sommigen „tegenviel", welbewust geen enkele poging gedaan, om het stempel van haastwerk te ontgaan: we wilden liever geen kostbare week laten voorbijgaan ter wille van het plechtig gebaar van een heropeningsartikel van eenigszins breede allure. Daar zat, gelooven we, ook een stuk dankbare koppigheid in: doodgewoon verder gaan, nu er weer een pers kon draaien voor ons. Want, — dat het aan kerkelijke instanties evenmin als aan de nationaal-socialistische gelukt was, dit blad in zijn opmarsch naar een kwart-eeuwsch bestaan te stuiten, dát was ons zelf het grootste wonder. Juist dát wonder beteekende voor ons wel den stérksten prikkel om geen week later te verschijnen dan de drukker van zijn kant gereed zou kunnen zijn. We gelooven, dat onze liefde voor het blad juist met het oog op de kerkelijke revolutie nog dieper is geworteld, dan ten overstaan van de nationaal-socialistische tóch al het geval was.

Trachten we de hoofdzaak aan te duiden van wat op dezen gedenkdag ons boven veel andere dingen hoofd en hart vervult, dan komen we op wat we zouden willen noemen: de reformatie van „De Reformatie". Want de kwarteeuw van zijn publieke geschiedenis is inderdaad in 't wezen der zaak een reformatie-geschiedenis. De historie van de reformatie van „De Reformatie". De meest ingrijpende veranderingen hebben zich in 1944 voltrokken — met stille trom overigens. 't Was dezelfde trom, die ter begrafenis dacht te begeleiden. Maar zoo laat was het niet. Het blad stond op, en had zijn uitschudders van zich afgeschud zonder rumoer.

Wat „reformatie" is, valt niet in een paar woorden te zeggen. En naar véél woorden willen we hier niet zoeken.

„Reformatie" en „revolutie" zoeken beide naar iets nieuws; terwijl echter de „revolutie" het nieuwe, zoo noodig langs katastrofalen weg, forceeren wil met schending van het beschreven recht en met inbreuk op wat historisch en legaal geworden is, daar wil de „reformatie" aansluiting van het nieuwe aan hetgeen geworden was en daarbij den legalen weg naar de gelding van recht en waarheid betreden tot het einde toe.

Deze onderscheiding evenwel blijft nog maar in „het formeele" hangen. Voor wat „het materiëele" betreft, zal moeten gezegd blijven, dat „reformatie" een terugkeer naar de inhouden van het Woord van God is, — doch „revolutie" een daad van weigering en poging tot verhindering daarvan. Men kan meermalen over „reformatie" hooren spreken, zonder dat het begrip „reformatie" te voren scherp bepaald is. Om twee zeer ver uiteenloopende voorbeelden te nemen: als in 1635 de roomsche auteur J. M. Horstius met behulp van „zeven bazuinen" in een gedegen boek[1]) komt oproepen tot „reformatie" van de kerkelijke discipline, dan zoekt men daarin tevergeefs naar een scherpe begripsbepaling van het woord „reformatie"; toch staat het op het titelblad. En als in 1946 Carl Mc Intire de derde editie geeft van zijn „Twentieth Century Reformation", dan staat het daarmee in dit opzicht niet anders. Eerstgenoemde auteur heeft met Luther en Calvijn moeten afrekenen; de tweede is nog steeds geconfronteerd met de Remonstranten. Het mooie woord „Reformatie" laat zich niet in een specialisten-woordenboekje wegduwen: over en weer houden tegenspelers het in gebruik. Formeel woordgebruik láát dat graag zoo. Temeer daarom zal men de vraag, wát het (duidelijke) Woord Gods zegt, en beveelt te zeggen, niet mógen elimineeren, als 't er om gaat, uit te maken, wie tot reformatie in materieelen zin bekwaam is, ja dan neen. Trouwens, óók haar „fórma" hangt aan hetzelfde Woord.

[1]) Septem Tubae orbis Christiani ad Reformationem ecclesiasticae Disciplinae, toto orbe, et praesertim in Germania. Coloniae Agr., 1635.